

IDEJNO RJEŠENJE UREĐENJA PROSTORA UZ
JEZERO BLATA, OPĆINA SABORSKO

NARUČITELJ

TZ Plitvičke doline

Rakovica 6

47245 Rakovica

**plitvičke
doline**
plitvice valleys
—
rakovica
saborsko

IZRAĐIVAČ

za projektiranje i savjetovanje u zaštiti okoliša
10 000 Zagreb, Ilica 191 C
OIB: 99339634780

NAZIV DOKUMENTA

Idejno rješenje uređenja prostora uz jezero Blata, Općina Saborsko

BROJ

RN/2024/060

STRUČNI TIM

Tanja Težak, mag.ing.aedif.

Mihaela Meštrović, mag.ing.prosp.arch.

Katarina Burazin, mag.ing.prosp.arch.

Domagoj Vranješ, mag.ing.prosp.arch., univ.spec.oecoing.

Goran Lončar, mag.oecol., mag.geogr.

Dora Čukelj, mag.oecol.

dr.sc. Neven Tandarić, mag.geogr.

Tin Lukačević, univ.mag.oecol.

Karlo Vinković, mag.geogr.

Stjepan Novosel, mag.oecol.

Marika Puškarić, mag.ing.oecoing.

MJESTO I DATUM

Zagreb i Općina Saborsko, kolovoz 2024.

SADRŽAJ

1. UVOD	4
2. LOKACIJA ZAHVATA.....	5
2.1. Postojeće stanje.....	5
2.2. Katastarski plan	8
2.3. Prostorni plan uređenja Općine Saborsko	9
2.4. Ekološka mreža Natura 2000 – POVS HR2000594 Povremeno jezero Blata	15
3. VARIJANTNA RJEŠENJA	17
4. ODABRANO IDEJNO RJEŠENJE	19
5. DALJNJE AKTIVNOSTI POTREBNE ZA REALIZACIJU PROJEKTA.....	44
6. POPIS LITERATURE I IZVORA.....	49
7. PRILOZI	50

1. UVOD

Jezero Blata je specifični oblik krškog reljefa poznat kao *polje u kršu* koji predstavlja prirodni fenomen jedinstven na širem području Hrvatske i ovom dijelu Europe. Iz tog razloga, idejno rješenje mora biti temeljeno na očuvanju prostora uz isticanje njegovih prirodnih vrijednosti. Obuhvat idejnog rješenja uređenja prostora uz jezero Blata nalazi se unutar područja ekološke mreže HR2000594 Povremeno jezero Blata. Ciljevi očuvanja ovog područja ekološke mreže odnose se na očuvanje postojeće površine od 115 ha ciljnog stanišnog tipa Povremena krška jezera (Turloughs), očuvanje speleoloških objekata, što su na području obuhvata zahvata Mala i Velika pećina, te očuvanje periodički vlažnih travnjaka – pogodnog staništa ciljne vrste livadni procjepak (*Chouardia litardierei*). Idejno rješenje rezultat je odabira najpovoljnije varijante koja predstavlja optimalno rješenje uređenja prostora jer su sagledane posebnosti područja ekološke mreže i reljefa, potencijali za prezentiranje i posjećivanje prostora te ograničenja s obzirom na prostorno-plansku dokumentaciju i vlasništvo katastarskih čestica.

Analiza varijantnih i odabir optimalnog rješenja uređenja jezera Blata provedena je na temelju dokumenta koji je prethodio izradi predmetnog idejnog rješenja: *Analitičke podloge idejnog rješenja uređenja prostora uz jezero Blata, Općina Saborsko*, izrađenog od strane tvrtke Vita projekt d.o.o. u rujnu 2023. Analitička podloga sadrži analizu postojećeg stanja i opis koncepta idejnog rješenja, dok je ovim dokumentom provedena dodatna analiza s obzirom na katastarski plan, vlasničke odnose, Zakon o prostornom uređenju, prostorno-plansku dokumentaciju, krajobrazne vizure, kao i tehničku izvedivost elemenata idejnog rješenja te su dana varijante uređenja s obzirom na lakoću pristupa za posjetitelje i moguće razine vode u jezeru Blata.

Opisan proces analize podataka rezultirao je odabirom varijante idejnog rješenja koja predstavlja optimalan prijedlog uređenja u kojem su uzeti u obzir potencijali i karakteristike prostora, ali i ograničenja za gradnju i korištenje.

Za kraj su dane smjernice za daljnju provedbu projekta, odnosno definirane su potrebne aktivnosti za njegovu konačnu realizaciju.

Svrha uređenja jezera Blata pružanje je dodatne posjetiteljske infrastrukture Općini Saborsko koja zbog lokacije u unutrašnjosti Hrvatske s nižim maksimalnim temperaturama zraka u ljetni mjesecima i obiljem prirodnih vrijednosti ima veliki potencijal.

2. LOKACIJA ZAHVATA

2.1. Postojeće stanje

Jezero Blata nalazi se u Karlovačkoj županiji, Općini Saborsko i naseljima Blata i Begovac. Radi se o povremenom jezeru koje se zimi i u proljeće, za vrijeme obilnih kiša i topljenja snijega, puni vodom iz rijeke koja protječe ispod Gradovitog vrha i ispod samog Blačanskog polja, te preko estavele pod nazivom Velika pećina koja se nalazi na jugozapadnom dijelu jezera. Zbog velikih količina voda i visoke razine podzemne vode, voda se akumulira i vrlo sporo procjeđuje u podzemlje, stoga se formira jezero. U ljetnim mjesecima voda ponire u podzemlje i korito jezera postaje područje pokriveno travnjakom, poljskim putevima i poljoprivrednim površinama, na kojem se ističe i korito vodotoka također povremeno ispunjeno vodom, ovisno o meteorološkim uvjetima. U pražnjenju jezera glavnu ulogu imaju dva speleološka objekta, već spomenuta estavela (izvor i ponor vode) Velika pećina (Slika 1) na jugozapadnom dijelu i ponor Mala pećina (Slika 2) na sjeveroistočnom dijelu jezera.

Slika 1. Velika pećina (Vita projekt d.o.o., rujan 2023.)

Slika 2. Mala pećina (Vita projekt d.o.o., srpanj 2024.)

Na slici u nastavku (Slika 3) dan je prikaz jezera Blata ispunjenog vodom.

Slika 3. Jezera Blata ispunjeno vodom (pogled prema sjeveru) (Izvor: web stranica URPI Mala Kapela, <https://urpi.hr/>, lipanj 2023.)

Na slikama u nastavku (Slika 4 do Slika 6) dan je prikaz jezera Blata u sušnom periodu godine.

Slika 4. Suho korito jezera Blata (pogled prema sjeveru - 1) (Vita projekt d.o.o., rujn 2023.)

Slika 5. Suho korito jezera Blata (pogled prema sjeveru - 2) (Vita projekt d.o.o., rujn 2023.)

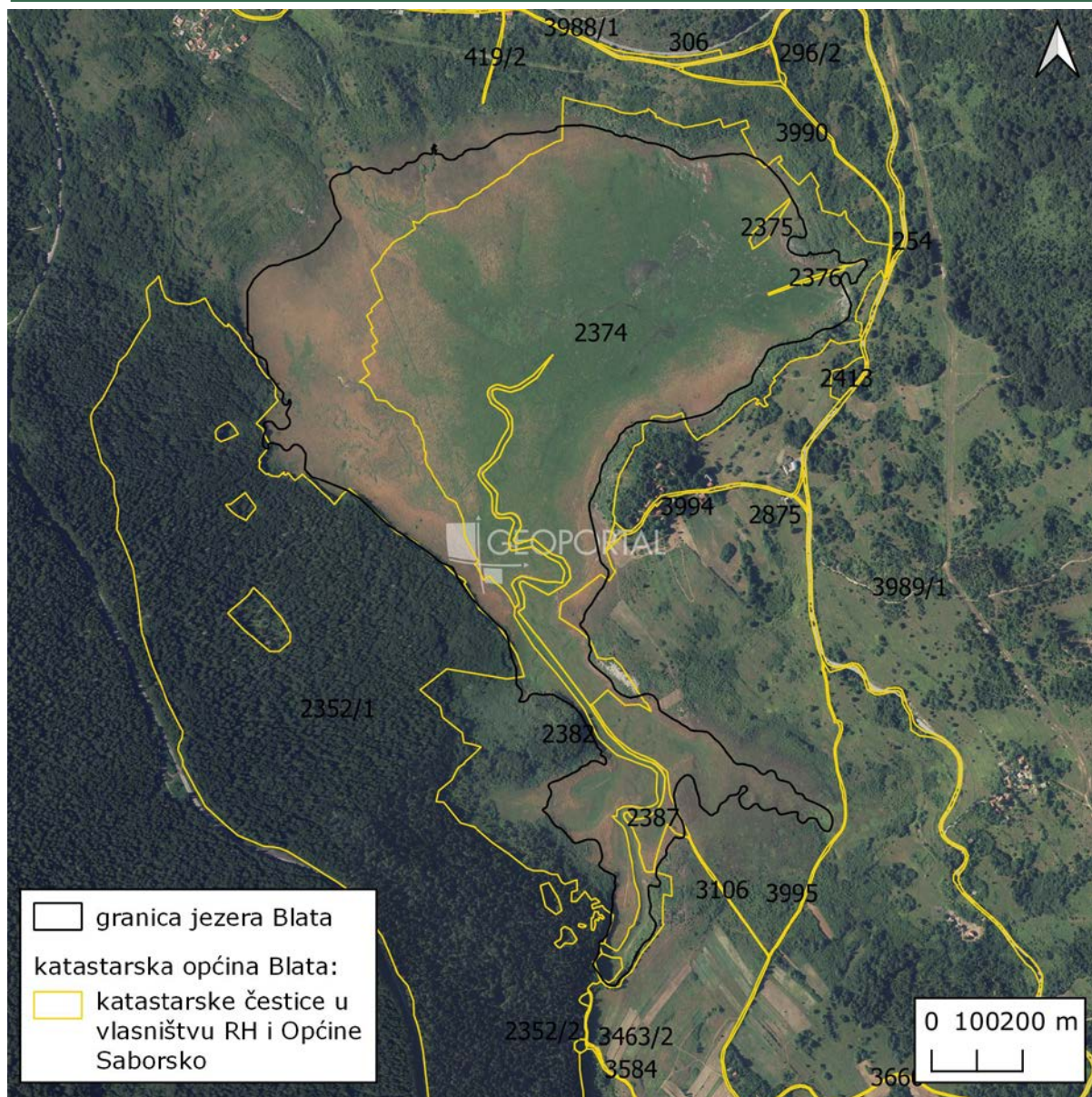

Slika 6. Suho korito jezera Blata (pogled prema sjeveru - 3) (Vita projekt d.o.o., srpanj 2024.)

2.2. Katastarski plan

Jezero Blata nalazi se u katastarskoj općini k.o. Blata. Samo korito, odnosno obuhvat jezera u najvećoj se mjeri nalazi na katastarskim česticama u vlasništvu Republike Hrvatske k.č. 2374, 2382 i 2387, međutim kako se radi o prostoru koje se u sušnim razdobljima redovito kosi i obrađuje od strane lokalnog stanovništva, južni dio obuhvata nalazi se na katastarskim česticama u privatnom vlasništvu.

Kako bi se prostorna ograničenja provedbe zahvata svela na minimum i spriječio potencijalni otkup privatnih čestica koji može otežati realizaciju projekta, elementi idejnog rješenja nastojat će se planirati i smjestiti na katastarskim česticama u vlasništvu Republike Hrvatske i Općine Saborsko. Navedeno je prikazano na slici u nastavku (Slika 7).

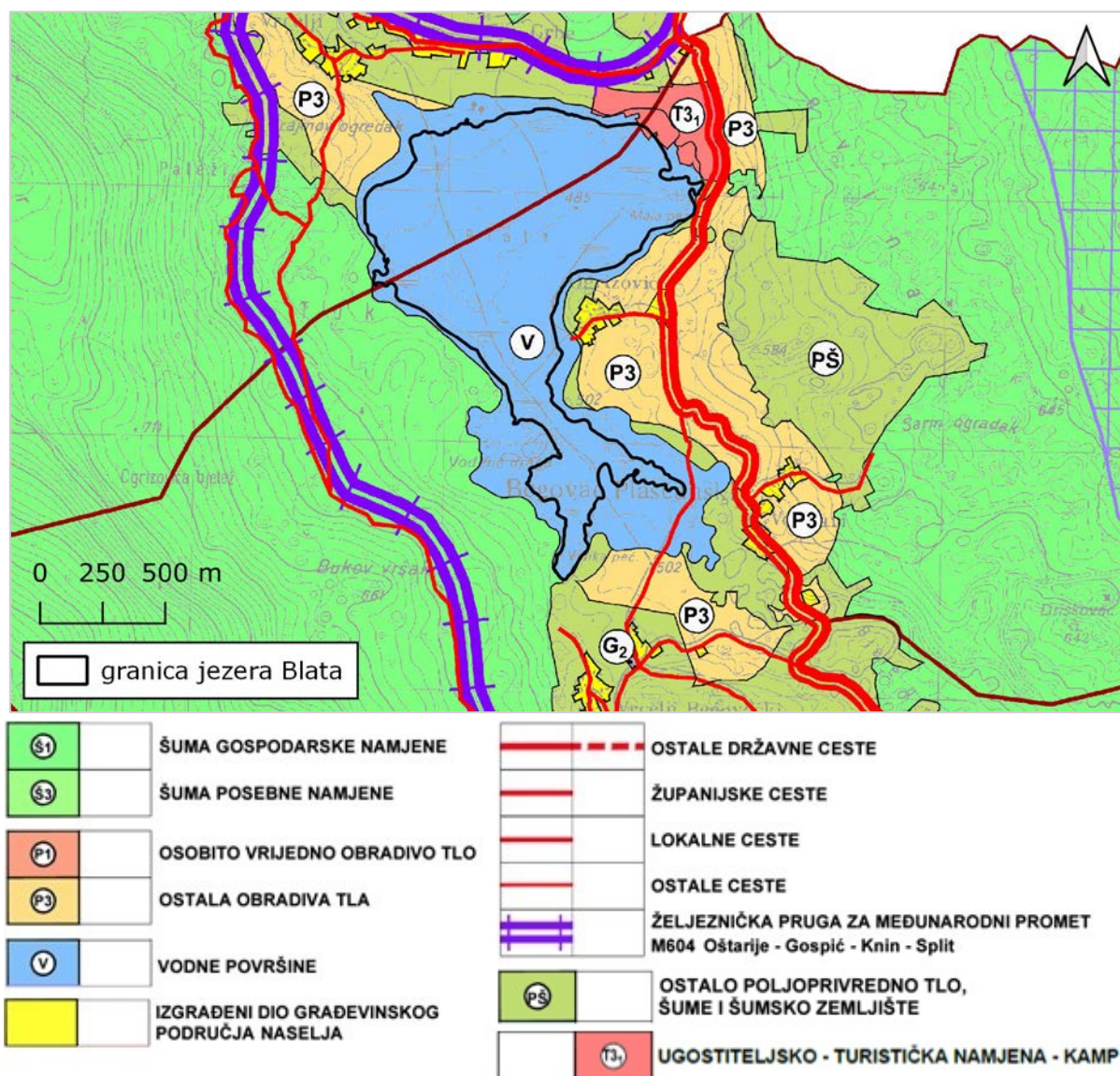
Slika 7. Prikaz obuhvata jezera Blata na katastarskom planu

2.3. Prostorni plan uređenja Općine Saborsko

Prema kartografskom prikazu 1. Korištenje i namjena površina („Glasnik Karlovačke županije“, broj 19/21), granica jezera Blata najvećim se dijelom nalazi na području označenom kao *vodne površine (V)*. Manji, rubni dio površine jezera na sjeveroistoku spada pod zonu *ugostiteljsko-turističke namjene (T3₁)* u kojoj je planiran kamp Blata površine od 10,80 ha. Granica jezera Blata na slici u nastavku (Slika 8) izrađena je prema Bing Virtual Earth podlozi, a predstavlja granicu do koje se pojavila voda za vrijeme vlažnog perioda u godini, te je površinom manja od vodne površine označene na kartografskom prikazu.

Osim površina navedenih namjena, uz jezero se nalaze površine kategorije *ostalo poljoprivredno tlo, šume i šumsko zemljište (PŠ)* i *šuma gospodarske namjene (Š1)*. Najbliža građevinska područja, odnosno izgrađeni dijelovi građevinskog područja naselja, nalaze se istočno od jezera u zaselcima Ogrizovići i Veznari, južno u zaselku Vrcelji

Begovački te sjeverno u zaselku Grbe i Vrcelji.

Slika 8. Izvod iz kartografskog prikaza 1. Korištenje i namjena površina („Glasnik Karlovačke županije“, broj 19/21)

Budući da je idejnim rješenjem planirano uređenje prostora uz jezero koje potencijalno podrazumijeva i izgradnju dodatne infrastrukture, sagledane su i mogućnosti, tj. ograničenja koja proizlaze iz Zakona o prostornom uređenju (NN 153/13, 65/17, 114/18, 39/19, 98/19 i 67/23) i Prostornog plana uređenja Općine Saborsko.

Prema članku 44. Zakona o prostornom uređenju (NN 153/13, 65/17, 114/18, 39/19, 98/19 i 67/23), izvan građevinskog područja može se planirati izgradnja kako slijedi u nastavku:

„Članak 44.

(1) **Izvan građevinskog područja** može se planirati izgradnja:

...

13. građevina posjetiteljske infrastrukture u područjima zaštićenim prema posebnom zakonu kojim se uređuje zaštita prirode (informativni punkt, suvenirnica, sanitarni čvor i sl.)“

Prostornim planom uređenja Općine Saborsko („Glasnik Karlovačke županije“, broj 19/21) u poglavlju **2.4.2. Izgradnja izvan građevinskih područja** dani su članci i opis građevina koje je i na koji način dozvoljeno graditi izvan građevinskoj područja. U članku 82. navedeno je sljedeće:

„(1) Građevine, koje se prema posebnom propisu grade izvan građevinskog područja, moraju se locirati, projektirati, graditi i koristiti na način da ne ometaju poljoprivrednu i šumsku proizvodnju, korištenje drugih građevina, te da ne ugrožavaju vrijednosti okoliša i krajolika.

(2) Izvan građevinskog područja na području Općine Saborsko može se na pojedinačnim lokacijama površine do najviše 10,0 ha odobravati gradnja građevina koje po svojoj namjeni zahtijevaju izgradnju izvan građevinskog područja, kao što su:

- infrastrukturne građevine (prometne, energetske, komunalne itd.);
- športske, **rekreacijske** i zdravstvene građevine;
- građevine od interesa za obranu zemlje i zaštitu od elementarnih nepogoda;
- građevine za istraživanje i iskorištavanje mineralnih sirovina stambene i gospodarske građevine za vlastite potrebe i potrebe seoskog turizma, a sve u funkciji obavljanja poljoprivrednih djelatnosti;
- groblja i mrtvačnice, te manje kapelice, raspela, pilovi i slično.

(3) Gradnja građevina iz stavka 2. ovog članka na pojedinačnim lokacijama površine veće od 10,0 ha može se odobravati samo ukoliko je određena na kartografskom prikazu broj 1. Korištenje i namjena površina PPUO Saborsko, u mjerilu 1:25.000.

(4) Pod građevinama u smislu stavka 2. alineje 5. ovog članka ne smatraju se građevine povremenog stanovanja.

(5) Iznimno, izvan građevinskog područja može se odobravati adaptacija, sanacija i rekonstrukcija postojećih stambenih i gospodarskih građevina koje su izgrađene na temelju građevne dozvole, posebnog rješenja ili prije 15.02.1968., a PPUO-om Saborsko smatraju se postojećom izgradnjom izvan građevinskog područja.“

Nadalje, u poglavlju 2.4.2.1. Infrastrukturne građevine i članku 83. navedeno je sljedeće:

„(1) Gradnja infrastrukturnih građevina izvan građevinskog područja uključuje:

- prometne površine za građevine prometa i veza (ceste, željeznice, terminali, optički kabeli, itd.)

- površine za građevine vodovoda i odvodnje, za zahvat i distribuciju vode, te odvodnju oborinskih i otpadnih voda
- površine za energetske građevine za proizvodnju, prijenos i distribuciju energenata (električna energija, plin).

(2) *Infrastrukturni koridori i uređaji ucertani su u kartografskim prikazima: 1. Korištenje i namjena površina i 2. - Infrastrukturni sustavi, 2.A. Cestovni i željeznički promet, pošta i elektroničke komunikacije i 2.B. Energetski i vodnogospodarski sustav.*

(3) *U sklopu cestovnih koridora, unutar i izvan građevinskih područja, a u skladu s posebnim uvjetima nadležne uprave za ceste, predviđa se izgradnja pratećih objekata (benzinske postaje s pratećim sadržajima i sl.).*

(4) *Maksimalna brutto izgrađenost građevne čestice benzinske postaje iznosi 50% ukupne površine građevne čestice. Dodatni sadržaji koji se mogu graditi na građevnoj čestici benzinske postaje su ugostiteljski, trgovački, servisni i uslužni, ali izgrađenost građevne čestice tim sadržajima ne može biti veća od 25% površine građevne čestice.*

(5) *Za planirane infrastrukturne koridore - državna cesta D42 uz naselje Saborsko i na trasi Saborsko – Drežničko Selište, magistralne vodoopskrbne cjevovode prema Slunju i Rakovici, međunarodni magistralni plinovod Vrbovsko – Ogulin – BiH i magistralni plinovod Ogulin – Gospić – južna Hrvatska, ucertane u PPUO Saborsko potrebno je izvesti dodatna istraživanja u cilju utvrđivanja točnih koridora, kroz koja je potrebno usuglasiti različite interese pojedinih korisnika u prostoru, s težištem na zaštiti kulturne i prirodne baštine i okoliša.*

(6) *Za razvoj i izgradnju vodova komunalne infrastrukture predviđa se osiguranje novih koridora za izgradnju magistralnih vodova, dok je za povećanje propusnosti mreže komunalnih vodova, ukoliko je to moguće, potrebno koristiti postojeće infrastrukturne koridore. Potrebno je težiti objedinjavanju infrastrukturnih koridora u cilju zaštite i očuvanja prostora i sprečavanja nepotrebnog zauzimanja novih površina.*

(7) *Pri konačnom određivanju novih trasa magistralne komunalne infrastrukture potrebno je nastojati zaobići postojeća i planirana građevinska područja, šume i šumska zemljišta, te voditi računa o bonitetu poljoprivrednih površina.“*

U poglavlju 2.4.2.2. **Rekreacijske** i zdravstvene građevine i članku 84. navedeno je sljedeće:

*„(1) Pod rekreacijskim i zdravstvenim građevinama podrazumijevaju se građevine u kojima se odvijaju djelatnosti funkcionalno vezane za specifična prirodna područja (dijelovi područja koji se odlikuju ljepotom krajolika, prirodnim resursima i sl.), a namijenjene su u prvom redu za **aktivnu i pasivnu rekreaciju građana**, za **izletnički turizam**, planinarstvo i građevine za specifične zdravstvene sadržaje (sanatorij i sl).*

(2) Uvjeti za izgradnju građevina iz stavka 1. ovog članka je kolni prilaz širine najmanje 3,0 m, osim za planinarski dom.

(3) Najveći dopušteni broj etaža iznosi $Po+P+1$.

(4) Najveća površina građevne čestice namijenjene za izgradnju građevina određuje se u odnosu na ukupnu površinu zemljišta koje služi potrebama navedenih sadržaja i iznosi

najviše 25 % površine zemljišta kompleksa za zdravstvenu i rekreacijsku djelatnost. Ostalo zemljište se uređuje kao zelena površina (prirodna) sa pješačkim stazama, šetnicama, odmorištima i dr.

(5) Građevna čestica može biti izgrađena minimalno 20 % a maksimalno 40 %; do 50 % površine mogu zauzimati sportsko - rekreacijski tereni.

(6) Prateći sadržaji u sklopu glavne građevine, odnosno prostora iz stavka 1. ovog članka, može iznositi najviše 40 % ukupne bruto površine građevine.

(7) Građevine iz stavka 1. ovog članka se ne smiju graditi na oranicama ili voćnjacima I. i II. razreda kvalitete zemljišta (do konačnog definiranja metodologije vrednovanja, odnosno bonitiranja zemljišta, razred kvalitete zemljišta utvrđuje prema podacima u katastru), koje je sukladno zakonu zabranjeno koristiti u nepoljoprivredne svrhe.“

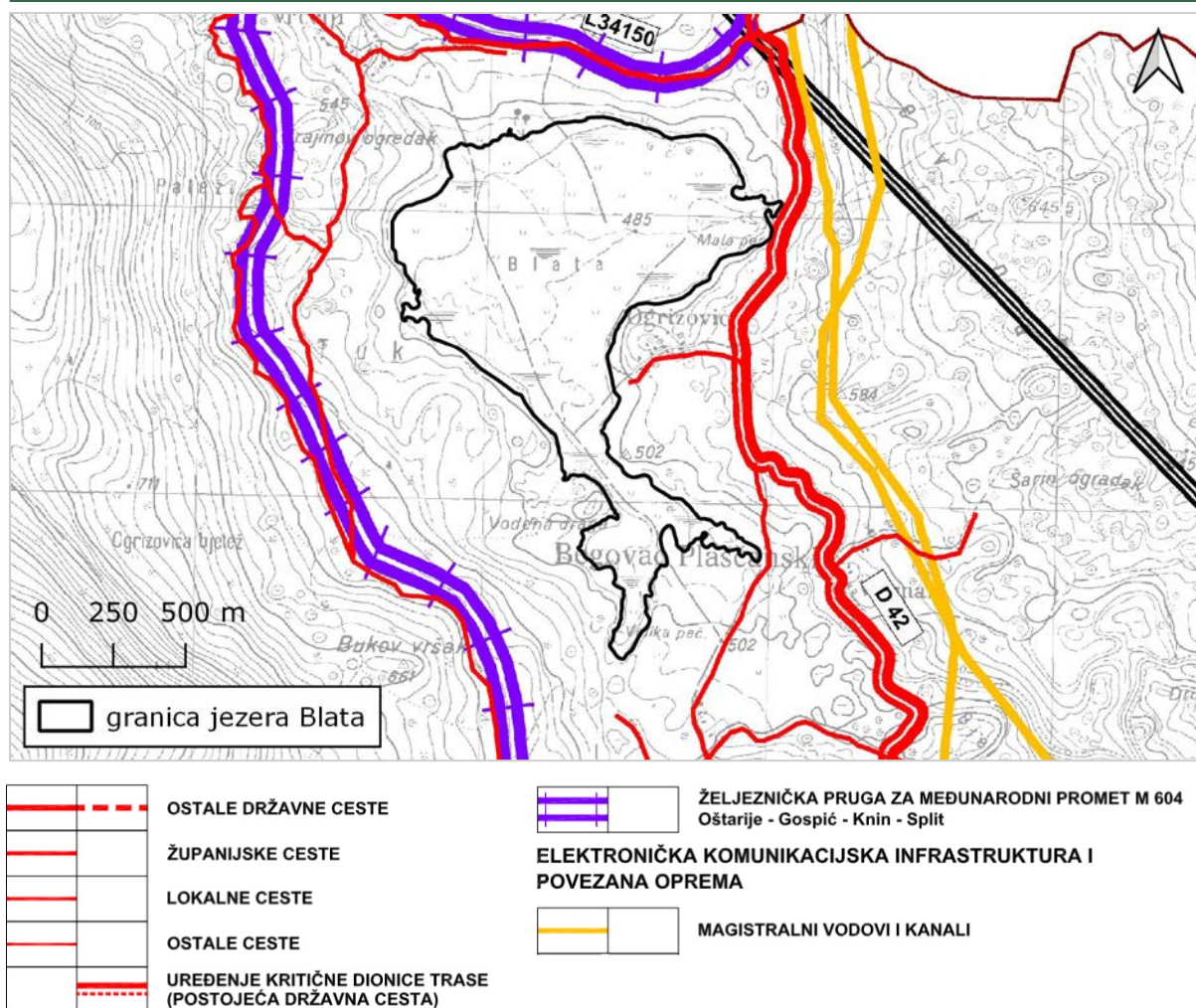
Prostornim planom uređenja Općine Saborsko („Glasnik Karlovačke županije“, broj 19/21), u poglavlju 6. dane su Mjere zaštite krajobraznih i prirodnih vrijednosti i kulturno-povijesnih cjelina. U članku 156. potpoglavlja 6.2. Zaštita prirodne baštine navedeno je sljedeće:

„(1) Ekološku mrežu RH (mrežu Natura 2000) prema Uredbi o ekološkoj mreži čine područja očuvanja značajna za ptice - POP (područja značajna za očuvanje i ostvarivanje povoljnog stanja divljih vrsta ptica od interesa za Europsku uniju, kao i njihovih staništa, te područja značajna za očuvanje migratornih vrsta ptica, a osobito močvarna područja od međunarodne važnosti) i područja očuvanja značajna za vrste i stanišne tipove - POVS (područja značajna za očuvanje i ostvarivanje povoljnog stanja drugih divljih vrsta i njihovih staništa, kao i prirodnih stanišnih tipova od interesa za Europsku uniju).

(2) Svi planovi, programi i zahvati koji mogu imati značajan negativan utjecaj na ciljne vrste i stanišne tipove područja ekološke mreže podliježu ocjeni prihvatljivosti za ekološku mrežu. Od zahvata koji mogu imati negativan utjecaj na područja ekološke mreže posebice treba izdvojiti eventualno planirane radove regulacije vodotoka, hidroelektrane, vjetroelektrane, solarne elektrane, centre za gospodarenje otpadom, intenzivno širenje i/ili formiranje novih građevinskih područja, obuhvatne infrastrukturne projekte/koridore, hidrotehničke melioracijske zahvate i razvoj turističkih zona.“

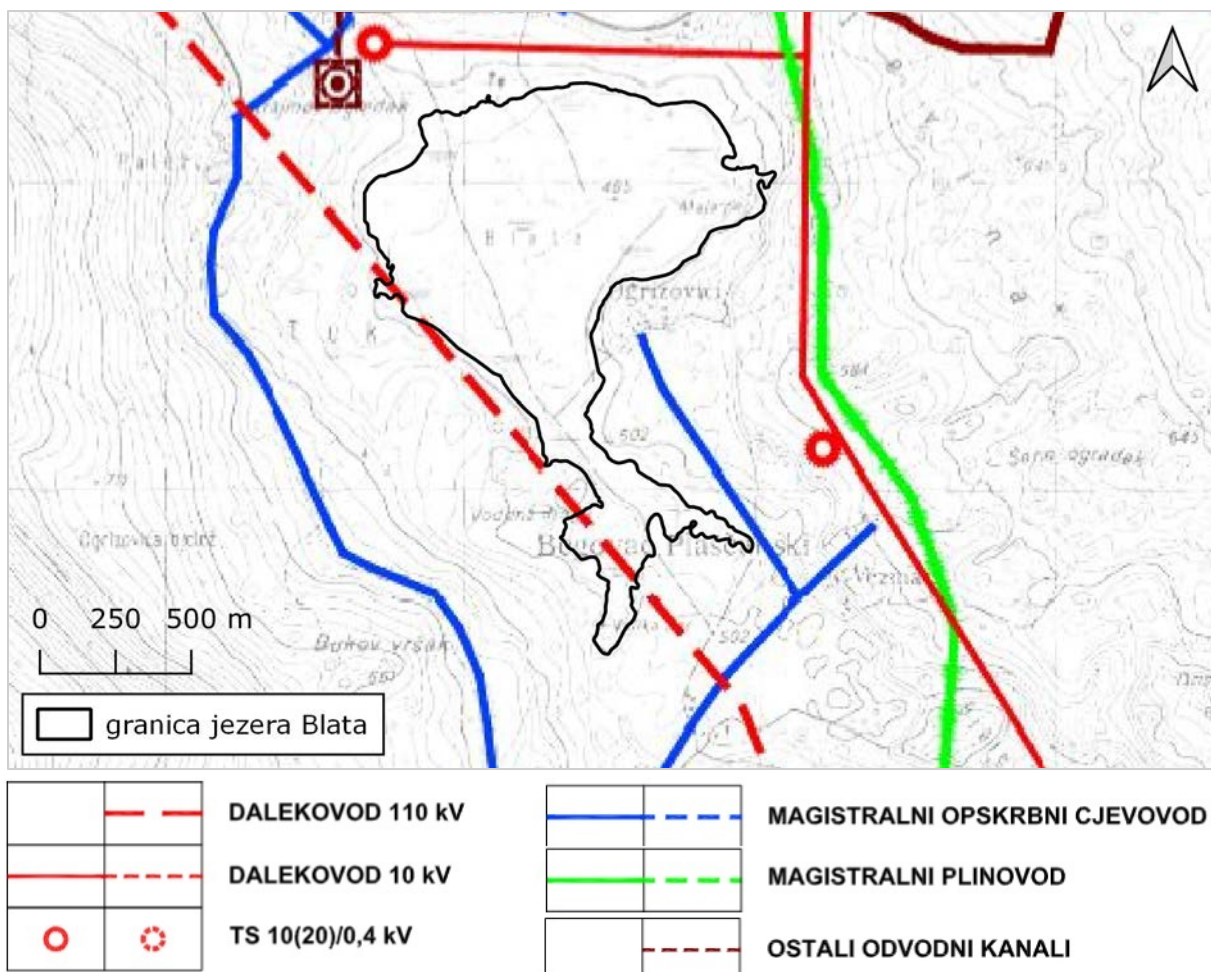
Mogućnost priključenja na komunalnu i prometnu infrastrukturu

Prema kartografskom prikazu 2.A Infrastrukturni sustavi: Cestovni i željeznički promet; pošta i elektroničke komunikacije („Glasnik Karlovačke županije“, broj 19/21) (Slika 9) vidljivo je da uz sjeveroistočnu granicu jezera prolazi postojeća državna ceste DC42. Osim toga, pristup jezeru kroz zaselke Ogrizovići s istočne strane i Vrcelji Begovečki s južne strane omogućen je preko postojećih lokalnih cesta koje je potrebno produžiti za 50-100 m. Na udaljenosti od oko 150 m sa sjeverne strane jezera prolazi lokalna cesta i željeznička pruga za međunarodni promet M604. Slijedom navedenog zaključuje se da je pristup na javnu prometnu površinu lako dostupan.

Slika 9. Izvod iz kartografskog prikaza 2.A Infrastrukturni sustavi: Cestovni i željeznički promet; pošta i elektroničke komunikacije („Glasnik Karlovačke županije“, broj 19/21)

Na kartografskom prikazu 2.B Infrastrukturni sustavi: Energetski i vodnogospodarski sustav; Gospodarenje otpadom („Glasnik Karlovačke županije“, broj 19/21) (Slika 10) vidljive su trase postojećih i planiranih cjevovoda vodoopskrbe i odvodnje, plinovoda i dalekovoda. Iz prikaza je vidljivo da širim područjem prolaze postojeći magistralni vodoopskrbni cjevovod i dalekovod 10 kV s trafostanicama te planirani dalekovod 100 kV i 2x400 kV, međutim ne prolaze cjevovodi odvodnje otpadnih voda. Slijedom navedenog zaključuje se da nije moguće priključenje na sustav odvodnje jer još uvijek nije izgrađena niti je planirana potrebna infrastruktura u zaselcima oko jezera. Produljenjem postojećih trasa moguće je priključenje na vodovodnu i elektroenergetsku mrežu.

Slika 10. Izvod iz kartografskog prikaza 2.B Infrastrukturni sustavi: Energetski i vodnogospodarski sustav; Gospodarenje otpadom („Glasnik Karlovačke županije“, broj 19/21)

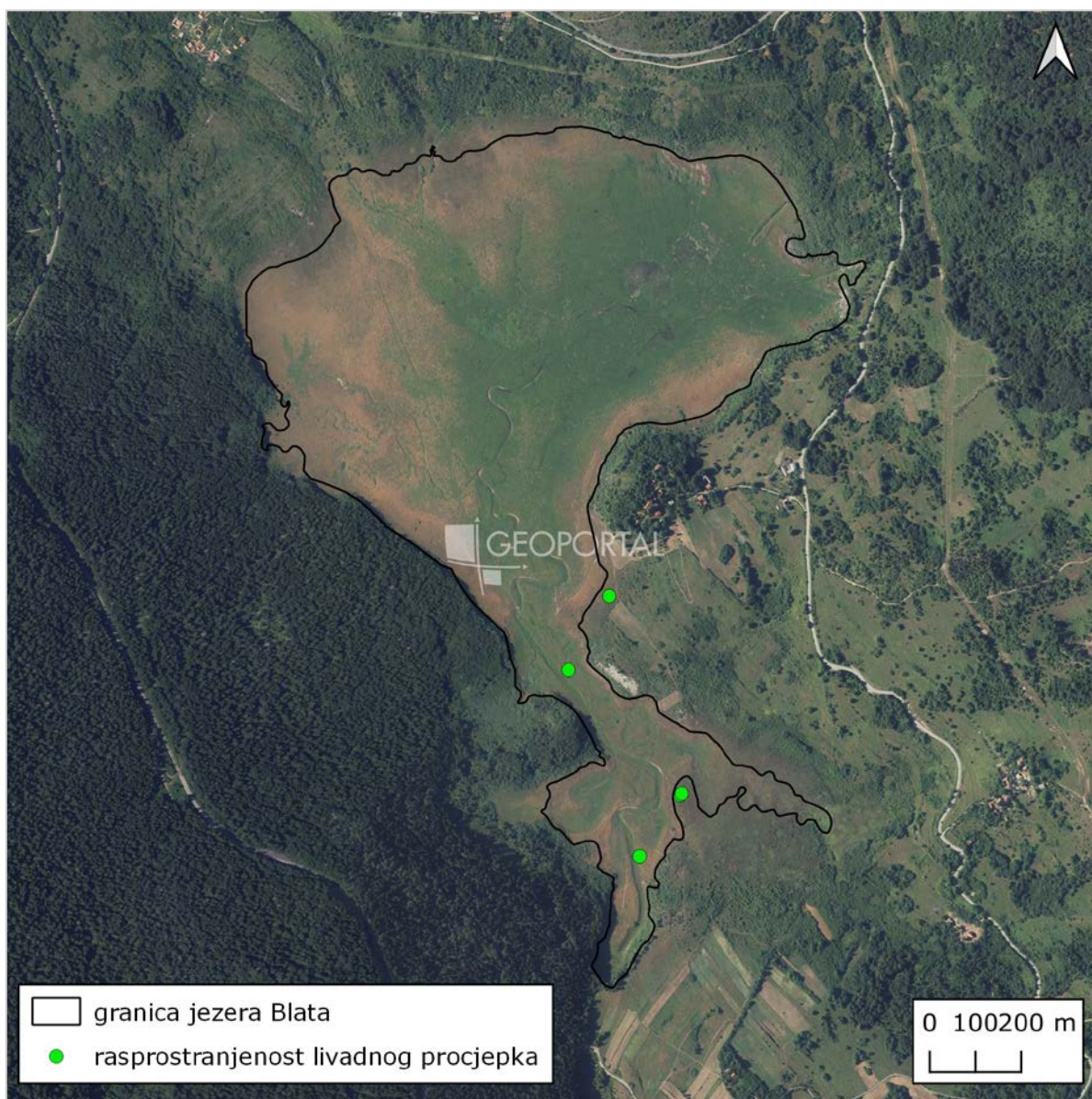
2.4. Ekološka mreža Natura 2000 – POVS HR2000594 Povremeno jezero Blata

Jezero Blata nalazi se na području ekološke mreže Natura 2000, točnije na području očuvanja značajnom za ciljne vrste i staništa (POVS) HR2000594 Povremeno jezero Blata. Strogo zaštićena vrsta ovog područja ekološke mreže je livadni procjepak (*Chouardia litardierei*).

Prema Planu upravljanja zaštićenim područjima i područjima ekološke mreže Gorskog kotara i sjeverne Like (PU 6025) 2023.-2032., ciljna vrsta livadni procjepak (*Chouardia litardierei*) endemična je ilirsko-balkanska vrsta čije je središte rasprostranjenosti u dinarskom kršu. U Hrvatskoj se nalazi u povremeno poplavljenim krškim poljima Like i Dalmatinske zagore, no širi se i na peripanonsku regiju, Jadransku obalu i neke od otoka. Vezan je uz otvorena, povremeno plavljena ili vlažna staništa, uglavnom livade, travnjake ili bazofilne cretove. Cvate u svibnju i lipnju. Obitava na vlažnim livadama košanicama i pašnjacima, osobito na krškim poljima povremenog jezera Blata.

U travnju 2023. godine izdano je Završno izvješće za navedenu ciljnu vrstu iz projekta „Usluge definiranja SMART ciljeva očuvanja i osnovnih mjera očuvanja ciljnih vrsta i stanišni tipova – Grupa 7: Definiranje ciljeva i mjera očuvanja za nedovoljno poznate vrste flore i stanišne tipove“ u kojem je prikazana rasprostranjenost ciljne vrste na

području jezera Blata (Slika 11). U sklopu projekta provedena su istraživanja kako bi se detektirala rasprostranjenost vrste, brojnost populacije, stupanj očuvanosti, uzroci ugroženosti i na posljétku predložile mjere za očuvanje vrste te smjernice za održivo upravljanje staništima od posebnih značaja za vrstu. Vrsta je zabilježena na četiri lokacije koje su smještene relativno blizu jedna drugoj. Ciljna vrsta je terenskim istraživanjem zabilježena samo na središnjem dijelu područja ekološke mreže Povremeno jezero Blata, odnosno na južnom dijelu jezera Blata prema Velikoj pećini.

Slika 11. Rasprostranjenost ciljne vrste livadnog procjepka (*Chouardia litardierei*)

3. VARIJANTNA RJEŠENJA

Jezero je u prošlosti približno pola godine bilo bez vode, međutim kako se trajanje perioda sa suhim koritom produžuje te je u tom razdoblju moguć boravak/korištenje čitavog područja jezera, a posjetitelji koji se nađu u blizini znatizeljno ispituju o jedinstvenom krškom fenomenu jezera Blata o kojem se malo zna, Općina Saborsko prepoznala je potencijal za pružanje jedne vrste odmora i dodatne posjetiteljske infrastrukture na svom području. U sušnom razdoblju vizualno su izložene Velika i Mala pećina, povezane plitkim vijugavim vodotocima i ugaženim zemljanim putevima koji se koriste ponajviše od strane lokalnih poljoprivrednika. Osim u sušnom razdoblju, jezero Blata zanimljivo je u periodu kada ima vode, što su prepoznali i lokalni stanovnici koji koriste jezero u rekreacijske svrhe za vožnju kajacima.

Slijedom navedenog, prostor jezera Blata potrebno je opremiti kako bi pružio dodatan posjetiteljski sadržaj i promoviralo očuvanje zaštićenog prirodnog područja ekološke mreže Natura 2000.

Analizirane su brojne varijante koje uključuju i izgradnju građevina poput planinarskog doma ili ugostiteljskog objekta, ali s obzirom na činjenicu da se uz samo jezero ne nalaze građevinska područja naselja, dozvoljena je izgradnja samo posjetiteljske infrastrukture koja podrazumijeva manje intervencije u prostoru kojima se ne narušava identitet prirodnog prostora. Za omogućavanje značajnije gradnje kao što su navedene građevine, potrebno je izmijeniti Prostorni plan Općine Saborsko s ciljem proširenja građevinskog područja, no s obzirom na iznimne prirodne vrijednosti lokaliteta to nije prihvatljiva opcija s ekološkog aspekta. Uređenjem prostora oko jezera Blata treba osigurati posjetiteljsku infrastrukturu, no smještaj i tip infrastrukture treba prilagoditi specifičnostima krajobraza jezera Blata.

Varijanta 1 – smještaj elemenata u zoni 1 i zaselku Ogrizovići

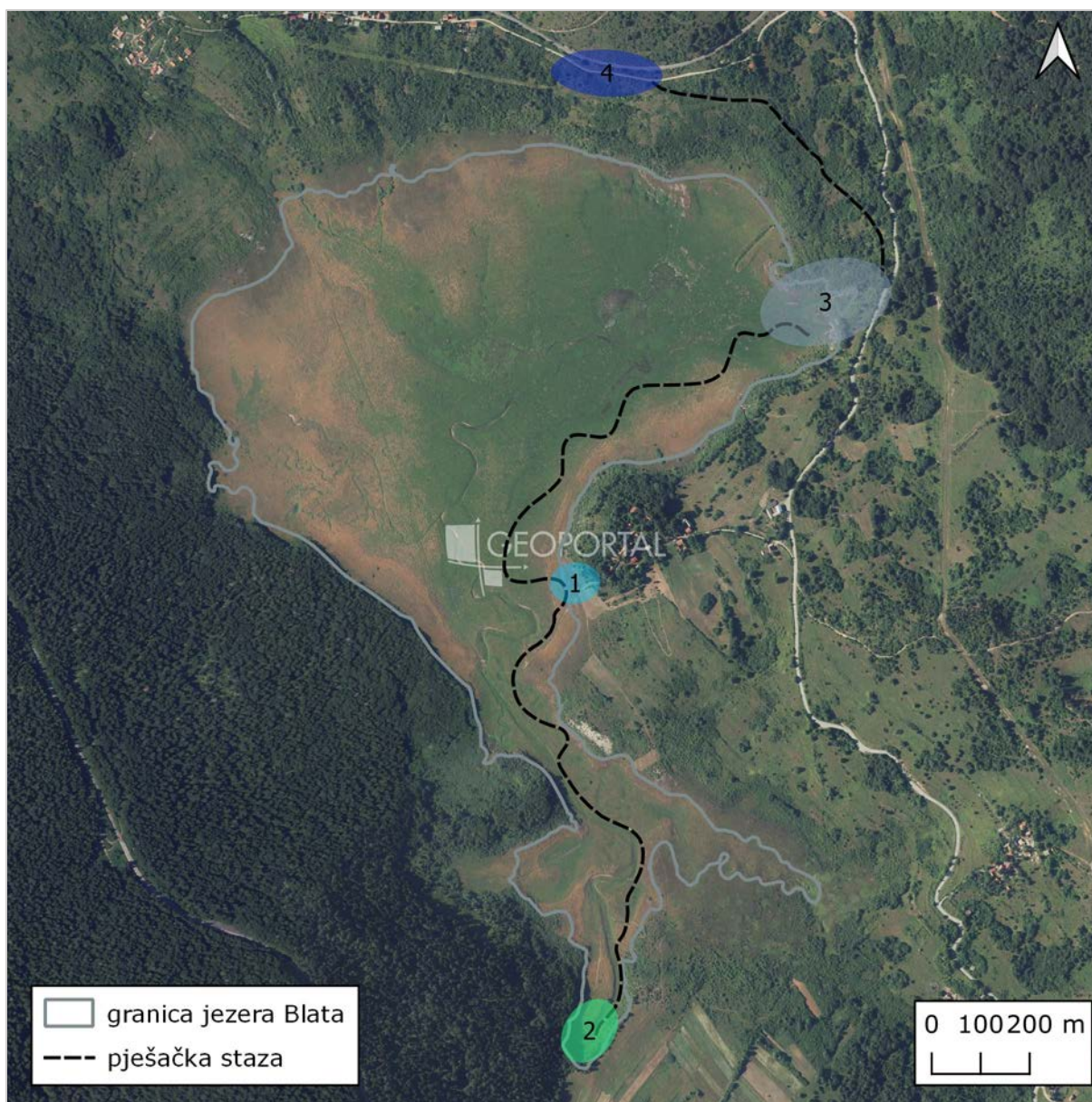
Razmatrano je varijantno rješenje za lokaciju postavljanja posjetiteljske infrastrukture na ulaznoj zoni u slučaju da se utvrdi da je maksimalna razina vode viša od očekivane, odnosno da voda prelazi kotu od 500 m n/v. U tom slučaju je nužno planirati otkup privatnih zemljišta u zaselku Ogrizovići. Za smještaj posjetiteljske infrastrukture – informativni punkt, skladište za kajake i bicikle, sjenica, ekološki toalet i komunalna oprema, predlaže se otkup nekih od sljedećih zemljišta na pogodnim pozicijama: sjeverni dio k.č. 2938, sjeverni dio k.č. 2928, k.č. 2491, južni dio k.č. 2490, sve k.o. Blata. Procjenjuje se da je za uređenje ulazne zone s navedenom infrastrukturom potrebno osigurati minimalno 500 m².

Varijanta 2 – ulaz u zaselku Vrcelji Begovački

Južno od jezera Blata na udaljenosti od oko 150 m, u nastavku lokalne ceste kroz zaselak Vrcelji Begovački, nalazi se plato površine oko 600 m² analiziran kao pogodno ulazno područje u novi posjetiteljski lokalitet. Nakon obilaska terena i utvrđivanja vlasničkih odnosa katastarskih čestica varijanta je odbačena iz više razloga. Naime, za vrijeme obilaska terena zbog bujne i narasle vegetacije jezero nije bilo vidljivo, što svakako nije dobar prvi dojam kada posjetitelji dođu i očekuju vidjeti jezero. Nadalje, svrha idejnog rješenja je predvidjeti posjetiteljsku infrastrukturu koja podrazumijeva i kajake, a pristup jezeru s ove lokacije je kompliciraniji, duži i svakako uključuje kretanje po privatnim česticama, budući da od poljoprivrednih površina iznad Velike pećine do samog korita jezera i Velike pećine nije moguće predvidjeti direktnu pješačku stazu zbog izrazito strmog terena. U tom slučaju, potrebno je predvidjeti obilazni put koji uključuje kretanje po većem broju privatnih čestica: k.č. 3466/1, 3468, 3467, 3461, 3459, 3458, 3111, 3112, 3110, sve k.o. Blata. I u konačnici, zbog izrazito strmog terena uz korito jezera, nemoguće je smjestiti u takav teren spremište za čamce koje bi trebalo biti uz korito jezera, stoga bi bilo potrebno nositi kajake sve od ulaza, obilaznim putem preko poljoprivrednih čestica do korita jezera, što nikako nije prihvatljiva opcija.

4. ODABRANO IDEJNO RJEŠENJE

U nastavku je detaljnije objašnjeno odabrano idejno rješenje temeljeno na Analitičkoj podlozi iz 2023. godine, zahtjevima Naručitelja i mogućnostima izvedbe s obzirom na zakonodavna, prostorno-planska i terenska ograničenja. Elementi idejnog rješenja grupirani su prema zonama prikazanim na slici u nastavku (Slika 12) koje povezuju predviđene pješačke staze.

Slika 12. Zone idejnog rješenja

1. zona – ulaz (zaselak Ogrizovići)

Najlakši pristup jezeru nalazi se sa istočne strane kod zaselka Ogrizovići, stoga je ova lokacija odabrana kao ulazna zona, odnosno početna točka za obilazak jezera Blata. Spuštanjem s državne ceste DC42, kroz zaselak Ogrizovići po lokalnoj cesti, nakon

petstotinjak metara dolazi se do samog korita jezera. Elementi zone 1 predviđeni su na katastarskim česticama u vlasništvu Republike Hrvatske (k.č. 2374, k.o. Blata) i Općine Saborsko (k.č. 3994, k.o. Blata). Ova se lokacija može koristiti i kao manje parkiralište za posjetitelje i djelatnike. Na slici u nastavku (Slika 13) dan je prikaz postojećeg stanja lokacije zone 1.

Slika 13. Postojeće stanje lokacije zone 1 (Vita projekt d.o.o., srpanj 2024.)

Od posjetiteljske infrastrukture i komunalne opreme u zoni 1 planirano je sljedeće (Slika 14):

- Informativni punkt/kiosk tlocrtne površine do 15 m²

- Skladište/kiosk tlocrtne površine do 15 m²
- Vrtna sjenica
- Ekološki wc
- Informativna vertikalna ploča
- Smjerokaz
- Komunalna oprema (koš za otpatke i česma s pitkom vodom)
- Parkiralište

Slika 14. Prijedlog smještaja posjetiteljske infrastrukture i komunalne opreme u zoni 1

Informativni punkt

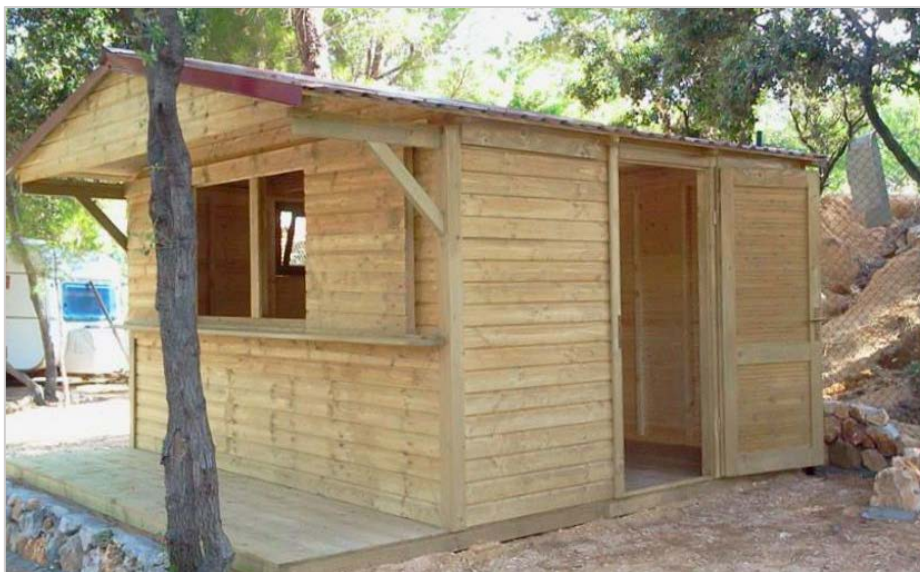
Na početku staze predloženo je postavljanje manjeg pomičnog objekta – informativnog punkta/kioska koji će služiti za potrebe organiziranih i vođenih tura (informacije, mjesto okupljanja i sl.) tlocrtne površine do 15 m². Najbitnija značajka kioska je mobilnost, odnosno jednostavno postavljanje na lokaciju bez potrebe temeljenja, a oprema se prema potrebama. Ujedno može biti info pult, ticket office, towel punkt, recepcija, mjesto za prezentaciju proizvoda i suvenirnica. Preporuka je odabir kioska opremljenog solarnim panelima na krovu za opskrbu ekološki čistom električnom energijom koja ne emitira stakleničke plinove i time ne zagađuje okoliš. Primjeri info punktova dani su na slici u nastavku (Slika 15).

Slika 15. Primjeri info punktova

Skladište

Osim info punkta, zahtjev Naručioca je postavljanje dodatnog mobilnog objekta za skladištenje opreme/alata za održavanje i dodatnog sadržaja za posjetitelje poput kajaka i bicikala, tlocrtne površine do 15 m². Također je preporuka postavljanje solarnih panela na krov skladišta za dopremanje ekološki čiste električne energije. Predviđena je drvena kućica od masivnog i impregniranog drveta za dugi vijek trajanja (Slika 16).

Slika 16. Primjer skladišta za kajake i bicikle

Vrtna sjenica

Izgradnja sjenice sa stolom i klupama omogućila bi mjesto za odmor, druženje i edukaciju posjetitelja. Dodatna pogodnost sjenice je zaštita od direktnog djelovanja sunca. Vrtne sjenice uglavnom su lagane konstrukcije i najčešće izrađene od drveta, a upravo takve najbolji su izbor jer se uklapaju u prirodni ambijent jezera. Na slici u nastavku (Slika 17) dani su primjeri drvenih vrtne sjenice.

Slika 17. Primjeri vrtних sjenica

Ekološki WC

Ekološke wc kabine najčešće se postavljaju za potrebe turizma, ugostiteljstva, kulturnih, posjetiteljskih i ostalih događanja koja se zbivaju privremeno/jednokratno ili na području na kojem ne postoji izgrađena infrastruktura za odvodnju otpadnih voda. Kabine su opremljene prenosivim tankom za fekalije koji sadrži biorazgradivu sanitarnu tekućinu. Takva tekućina neutralizira neugodne mirise i ima dezinfekcijski učinak. Održavanjem i servisiranjem kabina najčešće se bavi sam proizvođač.

Na tržištu je sve veći broj kabina koje se uklapaju u prirodni ambijent. Primjer takvih kabina dan je na slici u nastavku (Slika 18), a specifične su zbog kamene obloge i drvenih vrata. Dodatno, mogu biti opremljene solarnim panelima koji osiguravaju svjetlo u unutrašnjosti i automatski paljeno svjetlo na ulazu u kabinu.

Slika 18. Primjeri dalmatinskog ekološkog wc-a

Velika informativna vertikalna ploča

Velika informativna ploča (dimenzija oko 180 x 120 cm) na ulazu u novi posjetiteljski lokalitet osigurat će sve potrebne informacije posjetiteljima, kroz grafički i tekstualni sadržaj. Ploča će se opremiti kartografskim prikazom jezera Blata sa svim zonama i popratnim sadržajem. Sadržavat će i opis područja ekološke mreže (POVS) Povremeno jezero Blata. Kako bi se uklopila u prirodni okoliš, postavlja se drvena ploča na dva drvena stupa s drvenim zaštitnim krovom, po uzoru na primjere u nastavku (Slika 19).

Slika 19. Informativna ploča - vertikalna

Smjerokaz

Smjerokaz će prikazivati preporučeni smjer kretanja prema speleološkim objektima Male i Velike pećine, uz navedenu približnu udaljenost od oko 1,1 km u oba smjera i vrijeme potrebno za šetnju od 15-20 min. Na slici u nastavku (Slika 20) dan je primjer drvenog smjerokaza izrađenog od autohtonog obrađenog drva i zaštićenog ekološkim premazom.

Slika 20. Primjer smjerokaza

Komunalna oprema

Od komunalne opreme planira se postavljanje koševa za smeće, česme s pitkom vodom i pojedinačne klupe. Na ovaj način posjetiteljima će se osim odmora, rekreacije i boravka u prirodi, omogućiti i osvježenje, posebno za vrijeme ljetnih mjeseci, ali i uputiti ih da svoj otpad prikladno razdvajaju i ne odbacuju u okoliš. Ovaj segment od izuzetne je važnosti budući da se radi o zaštićenom području ekološke mreže. Sva oprema treba bi biti na bazi prirodnih materijala (dominantno drvo) i boja kako bi se što bolje uklopila u okoliš. Na slikama u nastavku (Slika 21 i Slika 22) dani su primjeri komunalne opreme.

Slika 21. Primjer koša za razvrstavanje otpada

Slika 22. Primjer česme za piće

Parkiralište

Zadnji element zone 1 odnosi se na parkiralište koje omogućuje posjetiteljima jednostavan dolazak na lokaciju vozilima. Parkiralište je otvoreno područje namijenjeno parkiranju prometa koje se sastoji od parkirališnih mjesta, najčešće se radi o asfaltiranoj površini i spada u komunalnu infrastrukturu. Ovim idejnim rješenjem, s obzirom na lokaciju zahvata u zaštićenom prirodnom području ekološke mreže, nije planirano utvrđivanje podloge parkirališta već samo ograđivanje i označavanje zatravnjene površine koja će služiti kao parkiralište. Eventualno je na takvu površinu moguće nasipavanje sloja šljunka kako bi se ona izravnala i otklonila mogućnost pojave blata u kišnom periodu. Dodatno, prijedlog je i sadnja grmolike i visoke vegetacije koja bi

s vremenom pružila zaklon od sunca. Primjeri parkirališta dani su u nastavku (Slika 23).

Slika 23. Primjer zatravnjenog (lijevo) i šljunčanog (desno) parkirališta

Budući da je zbog pojave vode u zoni 1 ograničena veličina površina na česticama u vlasništvu Općine Saborsko i Republike Hrvatske na kojima bi se moglo smjestiti parkiralište, predlaže se organizirati prostor za parkiranje na katastarskim česticama u privatnom vlasništvu koje se nalaze u ulaznoj zoni. Za određivanje lokacije za parkiranje važno je uzeti u obzir vizure te spriječiti mogućnost pojave nepoželjnih vizura s jezera na parkirana vozila. Iz tog razloga se predlaže uspostava parkirališta na k.č. 2927 i dijelu 2928 koje se nalaze uz pristupni put ili na sjevernom dijelu k.č. 2935 i 2938 uz sadnju grmlja i stabala sa zapadne strane parkirališta. U realizaciji takvog rješenja, prvi korak morao bi biti otkup privatnih čestica od strane Općine Saborsko ili ugovaranje najma za parkiralište na privatnim zemljištima. Predlaže se uređenje parkirališta za oko 20 automobila, a procjenjuje se da je za takvo neformalno parkiralište potrebno osigurati oko 600 m² površine.

2. zona – Velika pećina

Na udaljenosti od oko 1,1 km od zone 1 u smjeru juga, kretanjem po utabanim stazama u koritu jezera Blata, dolazi se do krškog oblika estavele Velika pećina. Budući da su na ovom dijelu jezera Blata zabilježeni nalazi zaštićene ciljne vrste livadnog procjepka (*Chouardia litardierei*) (Slika 11), u zoni 2 nisu predviđeni elementi posjetiteljske infrastrukture kako bi se što je više moguće zaštitila i u konačnici očuvala ciljna vrsta. Osim toga, budući da se radi o estaveli Velika pećina koja predstavlja izvor i ponor jezera Blata, odnosno jami pomoću koje se puni i prazni voda iz jezera, u zoni 2 razina vode je uglavnom najveća i vodno lice se pruža skroz do strmog terena na rubnom dijelu jezera. Postavljanjem posjetiteljske infrastrukture i opreme na ravniji teren u koritu jezera, u periodu ispunjenog jezera ista bi bila poplavljena i pod stalnim djelovanjem vode, stoga bi njezina trajnost bila smanjena. Na slici u nastavku (Slika 24) dan je prikaz postojećeg stanja lokacije zone 2.

Slika 24. Postojeće stanje lokacije zone 2 (Vita projekt d.o.o., rujan 2023.)

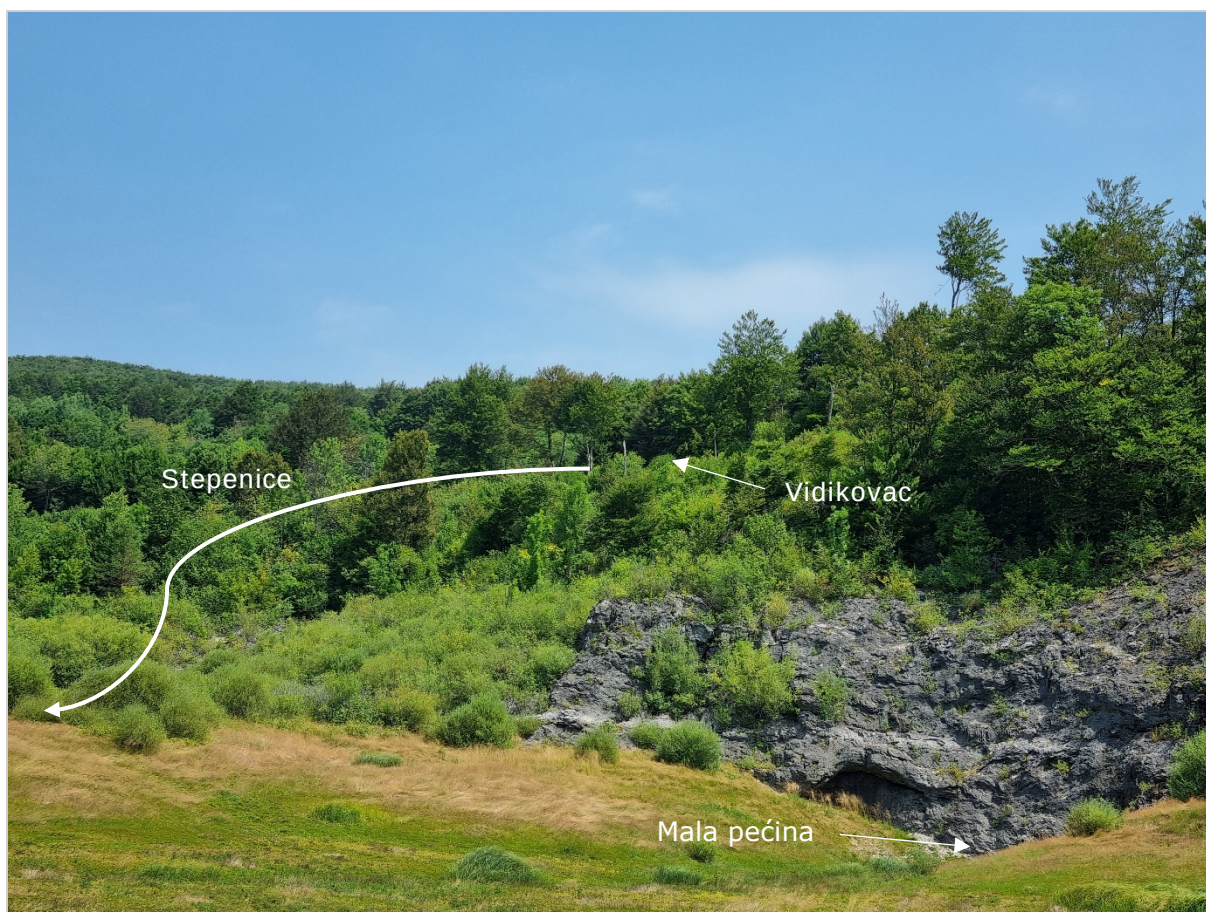
3. zona – odmorište i vidikovac (Mala pećina)

Sjeverno od ulaza i zone 1, na udaljenosti od oko 1,1 km kretanjem po utabanim stazama u koritu jezera Blata, dolazi se do ponora Male pećine. Mala pećina nalazi se na zračnoj udaljenosti od oko 67 m od državne ceste DC42, međutim zbog visinske razlike od skoro 20 m, u postojećem stanju nije moguć pristup pećini s državne ceste, što je vidljivo sa slike u nastavku (Slika 25).

Slika 25. Položaj Male pećine u odnosu na državnu cestu DC42 (Vita projekt d.o.o., srpanj 2024.)

Zbog takvog položaja državne ceste u odnosu na jezero Blata, s ceste iznad Male pećine pruža se pogled na čitavo jezero i okolno područje, stoga je lokacija na slici u nastavku odabrana (Slika 26) kao najbolja lokacija za smještaj vidikovca, a pristup jezeru predviđen je izgradnjom stepenica na metalnoj konstrukciji.

Slika 26. Položaj vidikovca i stepenica u odnosu na Malu pećinu (Vita projekt d.o.o., srpanj 2024.)

Osim navedenog, od posjetiteljske infrastrukture i komunalne opreme u zoni 3 planirano je sljedeće (Slika 27):

- Vidikovac
- Stepenice
- Klupe
- Informativna kosa ploča
- Informativna ravna ploča
- Koš za otpatke

Smještaj spomenutih elemenata predviđen je na katastarskim česticama u vlasništvu Republike Hrvatske (k.č. 2374 i 259, k.o. Blata) te u vlasništvu Općine Saborsko (k.č. 3990, k.o. Blata).

Slika 27. Prijedlog smještaja posjetiteljske infrastrukture i komunalne opreme u zoni 3

Vidikovac

Vidikovac je predložen uz DC42 koja prolazi istočno od jezera iznad Male pećine. S predložene se lokacije pruža pogled na čitavo jezero i okolno područje. Na slikama u nastavku dan je pogled s predložene lokacije i njezino postojeće stanje uz cestu (Slika 28, Slika 29).

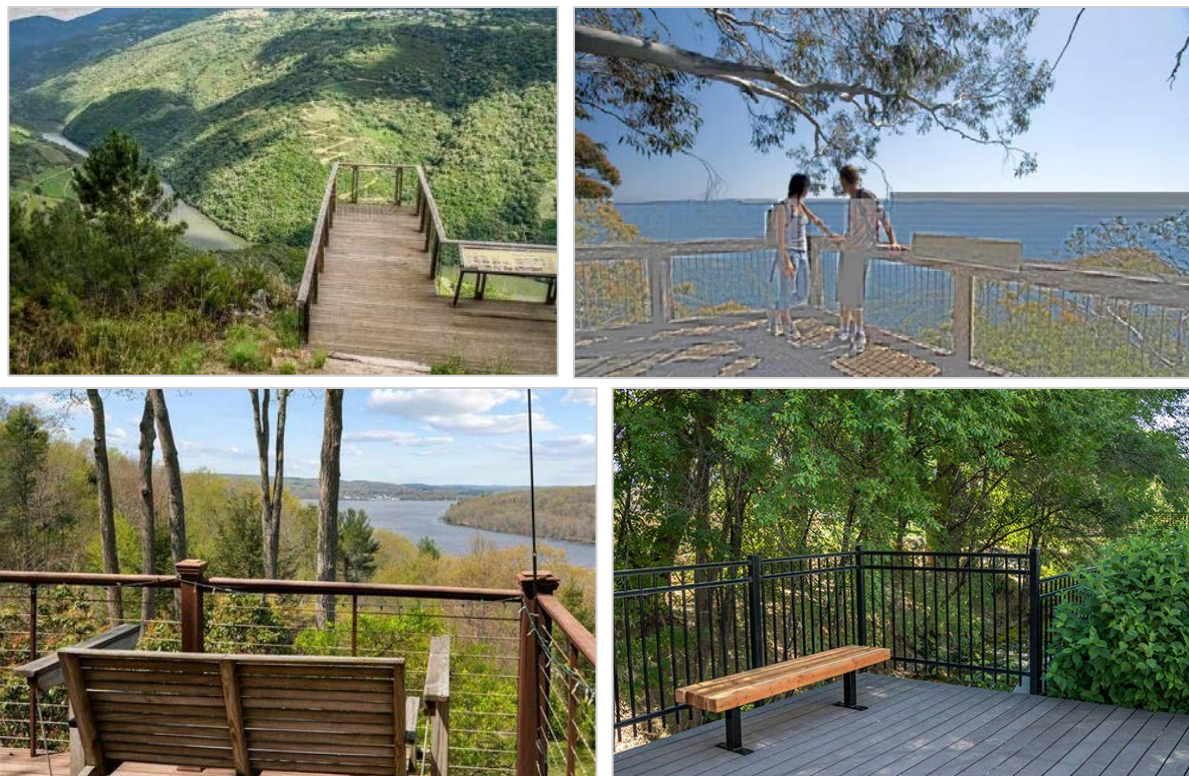

Slika 28. Pogled s predložene lokacije vidikovca uz DC42 prema zapadu (Vita projekt d.o.o., srpanj 2024.)

Slika 29. Postojeće stanje lokacije vidikovca uz DC42 (Vita projekt d.o.o., srpanj 2024.)

Vidikovac bi bio u obliku manjeg proširenja i platoa (šljunak, metalna konstrukcija, drvo) na kojem se nalazi komunalna oprema poput klupe s naslonom, koša za otpatke te informacijske, odnosno edukacijske ploče. Ploča će pružati informacije o ekološkoj mreži i krškom fenomenu jezera Blata. Radi sigurnosti korisnika, obavezno je postavljanje zaštitne ograde (Slika 30). Na plato vidikovca planira se postavljanje velike informativne ploče kao i na ulaznoj zoni sa svim informacijama o fenomenu i znamenitostima jezera Blata.

Slika 30. Primjeri vidikovca uz DC42

Stepenice

Radi povezivanja vidikovca s jezerom Blata i dobivanja funkcionalne cjeline s poučnom i rekreacijskom svrhom, idejnim rješenjem predviđene su i stepenice u obliku metalne konstrukcije uz opciju drvenih rukohvata radi boljeg uklapanja u okolinu. Zbog izrazito strmog i krškog terena, stepenice će biti potrebno prilagoditi postojećem terenu, a stupove metalne konstrukcije točkasto temeljiti/zabijati u stijenu.

Slika 31. Primjeri stepenica prema vidikovcu

Klupa

Ovisno o utvrđenoj maksimalnoj razini vode u jezeru, planira se manje odmorište na dnu stepenica ili na proširenom podestu stepenica. Predlaže se postavljanje 2 klupe bez

naslona. Klupu je potrebno stilski ujednačiti s ostalom posjetiteljskom infrastrukturom i komunalnom opremom, dominantno od drva, kao što je na primjerima prikazanim u nastavku (Slika 32).

Slika 32. Primjeri klupa

Mala informativna kosa ploča

Mala informativna ploča dimenzija oko 80 x 60 cm smještena u blizini Male pećine sadržavat će opis tog speleološkog objekta, a bit će izrađena od prirodnih materijala korištenjem autohtonog obrađenog drva i zaštićena ekološkom impregnacijom. Na slici u nastavku (Slika 33) dani su primjeri male informativne ploče.

Slika 33. Informativna ploča – kosa

Koš za otpatke

U sklopu opisa zone 1 dan je opis i prikaz (Slika 21) predložene komunalne opreme. Kako bi se posjetiteljski elementi vizualno uskladili na cijelom području jezera Blata, u svim zonama predlaže se smještanje koševa istog dizajna. Razlika u koševima je u dimenzijama, odnosno veliki koševi za razvrstavanje različitih vrsta otpada i mali koševi za komunalni otpad. Primjer manjeg koša za otpatke prikazan je u nastavku (Slika 34).

Slika 34. Primjer manjeg koša za otpatke

4. zona – vidikovac (zaselak Grbe)

Sa sjeverne strane jezera Blata u zaselku Grbe, između lokalne ceste i željezničke pruge, nalazi se katastarska čestica k.č. 306, k.o. Blata u vlasništvu Općine Saborsko. Obilaskom terena utvrđeno je da se čestica nalazi na lokaciji s koje se pruža pogled na jezero, stoga predstavlja potencijalnu lokaciju za još jedan vidikovac (Slika 35).

Slika 35. Prijedlog smještaja posjetiteljske infrastrukture u zoni 4

Budući da zbog visoke vegetacije između ceste i jezera preglednost nije toliko dobra, što je vidljivo na slici u nastavku (Slika 36), predložen je vidikovac koji će se uzdići iznad vegetacije kako bi se smanjila potreba za njezinim uklanjanjem.

Slika 36. Pogled s predložene lokacije vidikovca u zaselku Grbe prema jugu (Vita projekt d.o.o., srpanj 2024.)

Vidikovac

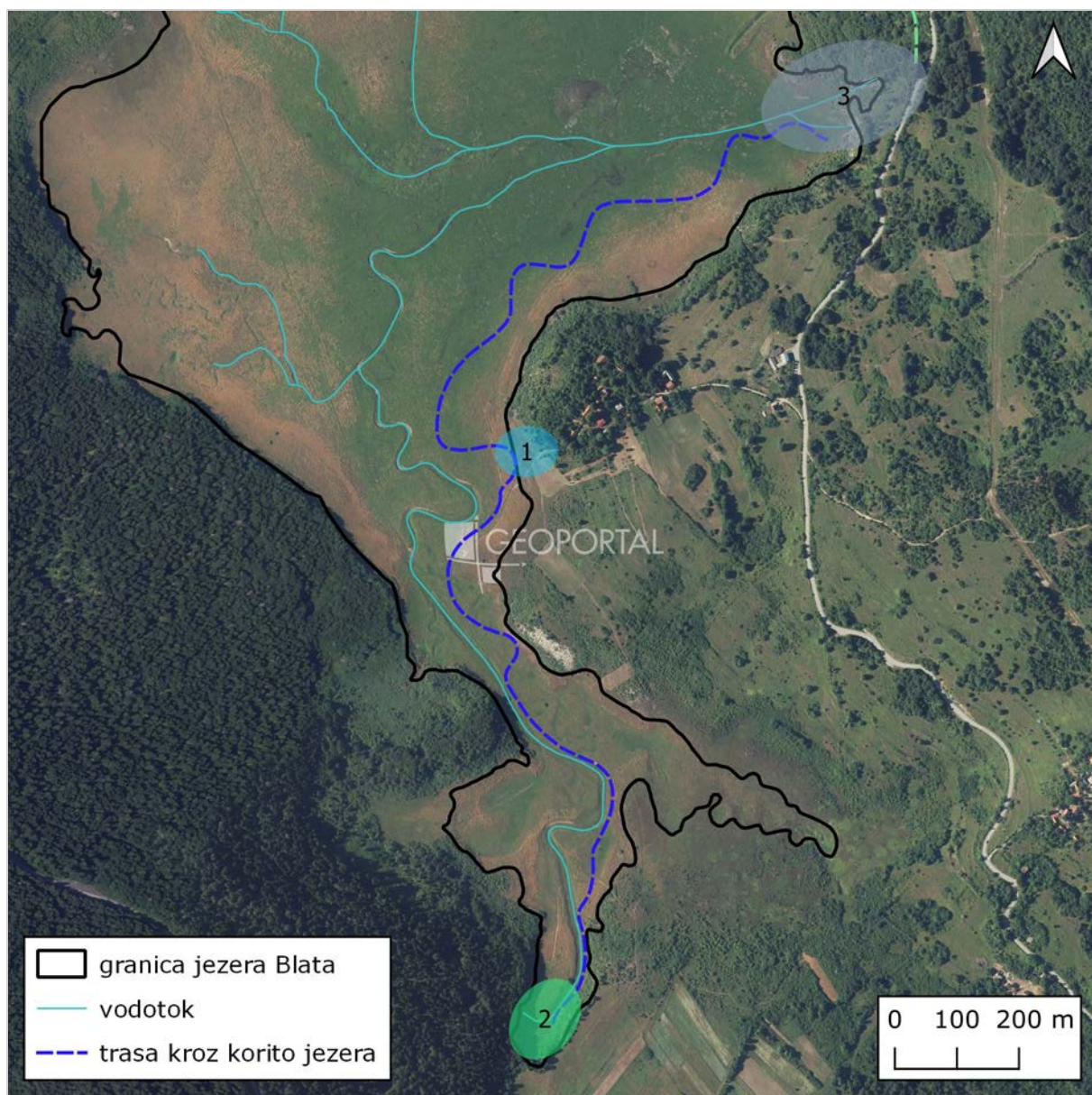
Predviđen je drugačiji tip vidikovca od onog u zoni 3 jer zahtijeva izdizanje od tla za barem 2,3 metra kako bi se omogućio što bolji pogled na jezero. Preporuka je izgradnja kompletno drvene ili drveno-metalne konstrukcije s jednim krakom stepenica i sigurnosnom ogradom na gornjoj etaži. Prijedlozi tipa vidikovca dani su na slici u nastavku (Slika 37).

Slika 37. Primjer vidikovca u zaselku Grbe

Pješačka trasa kroz korito jezera Blata

S obzirom na činjenicu da je veći dio godine jezero Blata bez vode, koritu se može jednostavno pristupiti preko lokalne ceste kroz zaselak Ogrizovići. Dio katastarskih čestica u obuhvatu jezera u privatnom je vlasništvu zbog čega se dio korita kosi i obrađuje u poljoprivredne svrhe pa je isprepleteno postojećim ugaženim poljskim putevima i stazama. Kako bi se što manje interveniralo u jezero i očuvala njegova prirodnost, kao i zaštitila ciljna vrsta i ciljni stanišni tipovi područja ekološke mreže Povremeno jezero Blata, ovim idejnim rješenjem nisu planirani radovi na izgradnji i uređenju staze kroz korito jezera Blata. Predložena trasa na slici u nastavku (Slika 38) prati liniju uz vodotok, poklapa se s postojećim ugaženim putevima kroz jezero i povezuje ulaz (zonu 1) s Velikom (zonom 2) i Malom (zonom 3) pećinom. Ukupna duljina trase iznosi oko 2,2 km i nalazi se na katastarskim česticama k.č. 2382, 2387 i 2374, k.o. Blata u vlasništvu Republike Hrvatske.

Slika 38. Predviđena pješačka trasa kroz korito jezera Blata

Kako bi se postiglo stalno izmjenjivanje vizura prilikom prolaska stazom i na taj način pridonijelo vizualnom doživljaju tog prostora, predloženo je da osnovna trasa vijuga između vodotoka u jezeru i ruba samog jezera, ne prelazeći preko linije vodotoka.

Na slikama u nastavku (Slika 39, Slika 40) dan je prikaz postojećeg stanja trase koje će se zadržati.

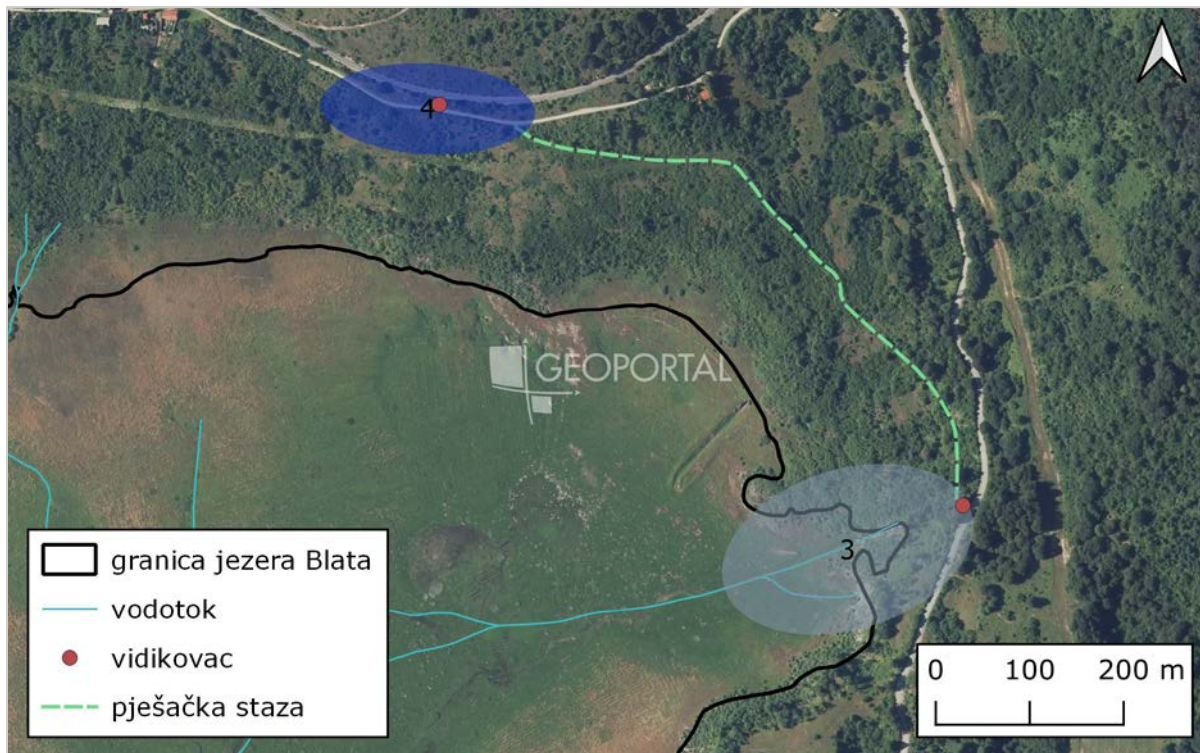
Slika 39. Postojeće stanje ugaženih staza kroz korito jezera Blata (Vita projekt d.o.o., rujn 2023.)

Slika 40. Postojeće stanje ugaženih staza kroz korito jezera Blata (Vita projekt d.o.o., srpanj 2024.)

Pješačka staza koja povezuje vidikovce od zaselka Grbe do državne ceste DC42

Povezivanjem vidikovaca s istočne i sjeverne strane jezera posjetiteljima će se osigurati jednostavan pristup različitim vizurama i doživljajima okolnog prostora i veličine jezera Blata. Predviđena pješačka staza prati katastarsku česticu k.č. 3990, k.o. Blata, javno dobro u općoj uporabi kao neotuđivo vlasništvo Općine Saborsko (Slika 41).

Slika 41. Predviđena staza za povezivanje vidikovaca

U postojećem stanju, analizirajući DOF podlogu i obilaskom terena, vidljivo je djelomično korištenje trase planirane pješačke staze, no u svakom slučaju radi se o zaraslom terenu s prisutnom grmolikom vegetacijom. Stoga je potrebno čišćenje trase i, ukoliko je zbog mjestimično strmog terena potrebno, izvedba stepenica u tlu i drvenih rukohvata/ograde, čiji primjeri su dani na slici u nastavku (Slika 42). Predlaže se uz stazu, gdje će to biti moguće zbog terena, postavljanje nekoliko manjih klupa bez naslona za odmor posjetitelja.

Slika 42. Primjer rješenja za strme dijelove pješačke staze

5. DALJNJE AKTIVNOSTI POTREBNE ZA REALIZACIJU PROJEKTA

Uzimajući u obzir infrastrukturne elemente odabranog idejnog rješenja, lokaciju zahvata u području ekološke mreže NATURA 2000, katastarski plan, prostorni plan Općine Saborsko, Zakon o gradnji, Zakon o prostornom uređenju i druge propise, za realizaciju projekta potrebno je provesti postupke i izraditi dokumentaciju u nastavku.

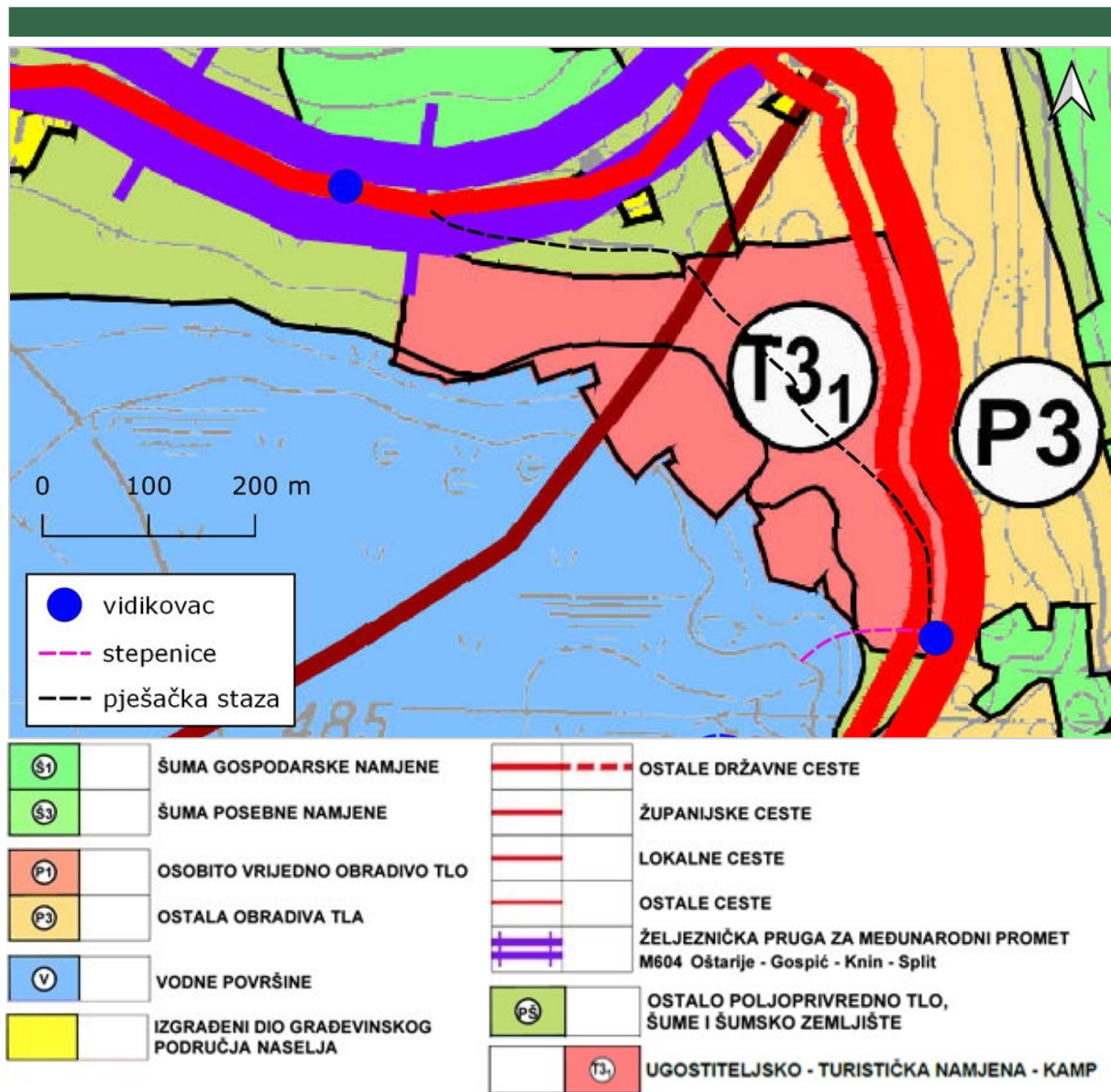
1. korak – Otkup privatnih katastarskih čestica

Smještanjem elemenata posjetiteljske infrastrukture van katastarskih čestica u vlasništvu Općine Saborsko i Republike Hrvatske, javlja se potreba za otkupom katastarskih čestica u vlasništvu fizičkih osoba, kakvih je uz jezero Blata jako puno. Odabranim idejnim rješenjem takav slučaj javlja se u zoni 1 kod smještaja parkirališta u prostor, gdje je on planiran na katastarskim česticama u privatnom vlasništvu.

Osim toga, varijantna rješenja iz poglavlje 3 *VARIJANTNA RJEŠENJA* predstavljaju rješenja u kojima je zbog ostalih ograničenja (razina vode i geodetska snimka terena) potreban otkup privatnih čestica za smještaj elemenata infrastrukture u prostor.

2. korak – Izmjena prostornog plana uređenja Općine Saborsko

Obilaskom terena i uzimajući u obzir vlasništvo katastarskih čestica, vidikovac iznad Male pećine te dio stepenica i pješačke staze koja spaja vidikovce, prema karti korištenja i namjene površina PPUOS, smješteni su na površinu ugostiteljsko-turističke namjene kamp Blata (T3₁) (Slika 43). Budući da je prema tekstualnom dijelu prostornog plana u navedenoj namjeni dozvoljena izgradnja i uređenje površine i građevina u funkciji kampa, potrebna je izmjena prostornog plana. Ukoliko se utvrdi da izgradnja kampa Blata nije izgledna, potrebna je promjena namjene navedene površine u kategoriju namjene koja će omogućiti izgradnju predviđene infrastrukture. Ako se pak utvrdi da je izgradnja kampa Blata strateški turistički potez Općine Saborsko koji će se realizirati u narednim godinama, potrebna je tekstualna dopuna prostornog plana koja bi uz kamp omogućila i izgradnju posjetiteljske infrastrukture te stalni pristup toj infrastrukturi posjetiteljima koji nisu korisnici kampa.

Slika 43. Izvod iz kartografskog prikaza 1. Korištenje i namjena površina („Glasnik Karlovačke županije“, broj 19/21) s prikazom planiranih vidikovaca, pješačke staze i stepenica

3. korak – Geodetski snimak terena

Kao podloga za daljnje faze ovog projekta, odnosno izradu projektno-tehničke dokumentacije, nužno je **geodetsko snimanje** - izrada geodetske situacije stvarnog stanja terena. Nije potrebno izraditi snimku cijelog jezera i okolice, već bi se snimile ciljane zone predložene za uspostavu posjetiteljske infrastrukture.

Uz pretpostavku da klasično geodetsko snimanje neće moći obuhvatiti čitavo ciljano područje jer se radi o reljefno razvedenom terenu, a strmi dijelovi terena su gusto zarasli vegetacijom, predlaže se fotogrametrijsko snimanje ciljanih zona, odnosno izrada digitalnog modela reljefa (DTM) visoke gustoće LIDAR tehnologijom.

4. korak – Utvrđivanja maksimalne razine vode

Podaci o **razinama vode** u povremenom jezeru Blata (posebice maksimalna visina vode) ključni su za definiranje granica jezera unutar koje nije moguće planirati elemente

posjetiteljske infrastrukture jer će nekoliko mjeseci u godini biti poplavljeni. To se prvenstveno odnosi na ulaznu zonu na kojoj je planirano najviše sadržaja, koji se pozicioniraju ovisno o maksimalnoj razini vode. Iz tog razloga je predložena alternativna varijanta smještaja sadržaja u ulaznoj zoni koja uključuje otkup privatnih čestica.

Prema podacima s internetskih stranica Saborsko.net, od 1949. pa do 1991. godine mjeren je vodostaj jezera, a najveća dubina jezera izmjerena je u petom mjesecu 1984. godine kada je iznosila 19,40 metara. Budući da je dno jezera na 487 m n.v., maksimalna visina jezera je bila na oko 506 m n.v. Za potrebe razvoja posjetiteljske infrastrukture uz jezero Blata potrebno je utvrditi recentne podatke o vodostaju jezera.

5. korak – Okolišni postupci

S obzirom na to da se kompletno idejno rješenje nalazi na području ekološke mreže POVS HR2000594 Povremeno jezero Blata, prvi korak je slanje zahtjeva za ishođenje **Mišljenja** Ministarstva zaštite okoliša i zelene tranzicije/Upravnog odjela za graditeljstvo i okoliš Karlovačke županije o **potrebi provedbe postupka ocjene o potrebi procjene utjecaja na okoliš i prethodne ocjene prihvatljivosti na ekološku mrežu (OPUO postupak)**. U prilogima Uredbe o procjeni utjecaja zahvata na okoliš (NN 61/14, 3/17) dan je popis zahvata za koje je obvezna procjena ili ocjena o potrebi procjene utjecaja zahvata na okoliš. Budući da se vrsta zahvata planirana ovim idejnim rješenjem ne nalazi na popisu zahvata u prilogima Uredbe, ne očekuje se da će biti potrebno provesti OPUO postupak i da će nadležno tijelo izdati pozitivno Rješenje Mišljenja, u kojem za zahvat nije potrebno provesti OPUO postupak niti postupak prihvatljivosti za ekološku mrežu. Eventualno se može očekivati da će Rješenjem biti obvezna provedba postupka prethodne ocjene prihvatljivosti za ekološku mrežu.

Međutim, ukoliko je Mišljenjem tako utvrđeno, drugi korak je provedba **OPUO postupka** u sklopu kojeg se provodi i prethodna ocjena prihvatljivosti na ekološku mrežu. Za provođenje postupka, Ovlaštenik za obavljanje stručnih poslova zaštite okoliša izrađuje **Elaborat zaštite okoliša** u kojem evidentira i procjenjuje eventualno značajne negativne utjecaje prema sastavnicama okoliša. Pozitivno Rješenje znači da za zahvat nije potrebno provesti detaljniji postupak procjene utjecaja zahvata na okoliš (**PUO postupak**) niti postupak glavne ocjene o prihvatljivosti zahvata na ekološku mrežu (**OPEM postupak**). Suprotno tome, nadležno tijelo zaključuje da postoji potreba za provedbom detaljnijeg okolišnog postupka koji zahtijeva provedbu bioloških istraživanja.

Najvažniji mehanizam zaštite područja ekološke mreže jest postupak ocjene prihvatljivosti za ekološku mrežu svih planova, programa i zahvata koji mogu imati značajan utjecaj na područja ekološke mreže (**OPEM postupak**).

Procjena utjecaja na okoliš je postupak (**PUO postupak**) ocjenjivanja prihvatljivosti namjeravanog zahvata s obzirom na okoliš i određivanje potrebnih mjera zaštite okoliša, kako bi se utjecaji sveli na najmanju moguću mjeru i postigla najveća moguća očuvanost kakvoće okoliša. Postupak procjene provodi se već u ranoj fazi planiranja zahvata i to prije izdavanja lokacijske dozvole ili drugog odobrenja za zahvat za koji izdavanje lokacijske dozvole nije obvezno.

6. korak – Opis i grafički prikaz za ishođenje posebnih uvjeta građenja i uvjeta priključenja

Nakon dobivanja Mišljenja da nije potrebno provesti okolišni postupak ili Rješenja bilo kojeg od navedenih okolišnih postupaka, idući korak je izrada **opisa i grafičkog prikaza za ishođenje posebnih uvjeta i uvjeta priključenja** te nakon utvrđivanja uvjeta, prilagodba projekta i razrada sukladno dobivenim uvjetima. Utvrdi li se da je potrebno ishođenje lokacijske dozvole zbog neriješenih imovinskopravnih odnosa iz koraka 1, projekt usklađen s posebnim uvjetima naziva se **idejni projekt** s kojim se dalje ide u postupak ishođenja lokacijske dozvole.

Prema članku 125. Zakona o prostornom uređenju (153/13, 65/17, 114/18, 39/19, 98/19 i 67/23) **lokacijska dozvola** se izdaje za:

„...“

8. *građenje na zemljištu, odnosno građevini za koje investitor nije riješio imovinskopravne odnose, a za koje je potrebno provesti postupak izvlaštenja*

...

10. *građenje građevina ako to stranka zatraži.*“

Dodatno se može javiti potreba za izradom **geodetskog elaborata** koji predstavlja tehničku osnovu za provedbu promjena u katastarskom operatu. Geodetski elaborati mogu biti izrađeni u brojne svrhe poput spajanja ili diobe katastarskih čestica, provedbe lokacijske i građevinske dozvole, evidentiranja stvarnog stanja položaja pojedinačnih već evidentiranih katastarskih čestica i drugog. Ostali razlozi izrade geodetskog elaborata definirani su člankom 6. Pravilnika o geodetskim elaboratima (NN 59/18).

7. korak – Glavni projekt i ishođenje građevinske dozvole

Izgradnja vidikovaca i stepenica zahtijeva izradu **glavnog projekta** i ishođenje **građevinske dozvole** jer se radi o građevinama za koje je potrebno dokazati ispunjavanje temeljnih zahtjeva za građevinu, posebno mehaničke otpornosti i stabilnosti metalne/drvene konstrukcije vidikovaca i stepenica.

Ostali elementi poput informativnog punkta i skladišta u obliku kioska tlocrtne površine do 15 m², pješačke staze, sjenice i komunalne opreme, prema posebnom Pravilniku o jednostavnim građevinama i radovima (NN 112/17, 34/18, 36/19, 98/19, 31/20, 74/22 i 155/23) spadaju u zahvate koji se mogu graditi bez građevinske dozvole i glavnog projekta, kako slijedi u nastavku:

„Članak 2.

(1) *Bez građevinske dozvole i glavnog projekta može se graditi:*

...

6. *Pješačka i biciklistička staza;*

...

(2) *Bez građevinske dozvole i glavnog projekta u skladu s odlukom nadležnog tijela jedinice lokalne samouprave prema propisima kojima se uređuje komunalno*

gospodarstvo na javnoj površini može se graditi:

1. Kiosk i druga građevina gotove konstrukcije tlocrtne površine do 15 m² u skladu s tipskim projektom za kojega je doneseno rješenje na temelju članka 77. Zakona o gradnji ili tehnička ocjena sukladno posebnom zakonu;

...

6. Komunalna oprema (kontejner za komunalni otpad, klupa, koš za otpatke, tenda, jednostavni podesti otvorenih terasa i sl.).“

Između ostalog, sastavni dio glavnog projekta je i troškovnik radova koji će, uz izrađenu dokumentaciju o nabavi, poslužiti i za provedbu odgovarajućeg postupka nabave za izvođenje radova jer će dati količine potrebne opreme i radova.

6. POPIS LITERATURE I IZVORA

1. Analitička podloga idejnog rješenja uređenja prostora uz jezero Blata, Općina Saborsko, Vita projekt d.o.o., Zagreb, listopad 2023.
2. Geoportal DGU. Preuzeto od <https://geoportal.dgu.hr/>.
3. Google maps. Preuzeto od www.google.hr/maps.
4. Informacijski sustav prostornog uređenja. Preuzeto od <https://ispu.mgipu.hr/>.
5. Mrežna stranica Javne ustanove Natura Viva. Preuzeto od <https://naturaviva.hr/povremeno-jezero-blata/>.
6. Mrežna stranica URPI Mala Kapela. Preuzeto od <https://urpi.hr/kupanje-i-kajak-na-blacanskom-jezeru/>.
7. Plan upravljanja zaštićenim područjima i područjima ekološke mreže Gorskog kotara i sjeverne Like (PU 6025) 2023. – 2032.
8. Završno izvješće: Ciljna vrsta *Chouardia litardierei* (Breistr.) Speta – livadni procjepak, projekt: „Usluge definiranja SMART ciljeva očuvanja i osnovnih mjera očuvanja ciljnih vrsta i stanišnih tipova – Grupa 7: Definiranje ciljeva i mjera očuvanja za nedovoljno poznate vrste flore i stanišne tipove“, Oikon d.o.o., Zagreb, travanj 2023.
9. Mrežna stranica Saborsko.net. Preuzeto od <https://saborsko.net/index.php/arhiva-clanaka/879-blacansko-jezero-jos-raste>

7. PRILOZI

1. Karta idejnog rješenje uređenja prostora uz jezero Blata

IDEJNO RJEŠENJE UREĐENJA PROSTORA UZ JEZERO BLATA

